cit Richardꝰ in cronica ſua Beatꝰ
martir ypolitus xp̄m veꝝ ducē ɔſi
derans miles eiꝰ eſſe maluit q̄z dux
militū ɔprobari Beatūq̄z laurenti
um ſue cuſtodie mancipatū nō pſe
cutꝰ eſt ſed ſubſecutꝰ Qui cū theſau
ros eccleſie diſcutit invenit theſau/
rū nō quē tirānꝰ eriperet ſed quem
pietas poſſideret Invenit theſau
rū vnde vere diuicie peterent̄. ſpre
uit fauorē tiranni vt cū regis ppe/
tui gratia probaret̄. mēbris diuidi
nō ɔfugit ne nexibꝰ diuelleret̄ eter/
nis Bubulcꝰ quidā noīe petrus
cū in feſto beate marie magdalene
plauſtꝝ iunxiſſet ⁊ boues ſequens
frequēter ipos maledictis vrgerꝫ.
ꝓtinꝰ boues et aratꝝ a fulmine ab
ſumunt̄ et ipe petrus qui hec imp/
catus fuerat ſupplicio atrociori tor
quebat̄. nā ignis eū arripuit adeo
ꝙ a carnibꝰ et neruis tibie et crurꝭ.
ɔſūptis oſſa paterēt et ipa tandeꝫ
tibia a ſua cōpage penitꝰ ſolueret̄
Tūc ille ad quendā eccīaꝫ beate v
ginis accedēs tibiā ipaꝫ in quodā
foramie eccīe abſcōdit et beatā v/
ginē ꝓ ſua liberatiōe rogabat Et
ecce nocte quadā btā virgo cū ſcō
ypolito ei i viſiōe affuit et eidē ipo
lito vt petꝝ ſanitati reſtitēt īpauit
Statīq̄z ſcūs ypolitꝰ tibiā crus pe
deq̄z ex foramie accipiēs loco ſuo
q̄i ſurculū arbori in momēto inſeru
it. in qua inſertiōe tantos dolores
ſenſit vt ſuis clamoribꝰ totā famili
aꝫ excitaret Qui ſurgētes et lumē
accēdētes petꝝ duo crura et duoſ
tibias hr̄e ɔſpiciunt. ꝫ ſe deludi pu
tātes ipm iteꝝ ⁊ iteꝝ ɔtractabant
et vera mēbra hr̄e ɔſpiciebāt Qui
vix eū excitantes vn̄ h ſibi accidēit
ſciſcitabant̄ Sꝫ ille eos ludē exiſti/
mās tandē victꝰ rem vidit et ſtupu
it ꝫ tn̄ noua caro mollior q̄z vetuſ/
ta ad ſuſtinentiā corpis nō potēat
exequari Vn̄ ad publicacōꝫ mira
culi p annū claudicauit. et tūc iteꝝ
btā vgo eidē apparēs ſācto ypoli
to dixit vt q̄cquid curatiōi deeſſet
ſuppleret Euigilās ergo ⁊ ſe penitꝰ
ſanatū videns recluſoriū introiuit
Cui dyabolꝰ in ſpecie nude mulie/
ris frequētiſſime apparebat et nu.
dā ei ſe ingerēs quāto ille fortiꝰ re
ſiſtebat tanto illa ei impudētiꝰ incū
bebat Cū ergo ab illa plurimū vex
aret̄ tandē ille ſtolā ſacerdotalē ar
ripiēs collū eiꝰ cinxit et mox diabo
lus abſcedēs cadauer putridū ibi
dē remāſit Tātuſq̄z fetor inde exa
labat vt nullꝰ qui hec vidit ābigēt
q̄n corpꝰ mulieris alicuius mortue
fuiſſet quod dyabolus aſſumpſit.

De aſſūptione gloſe vginis

Aſſūptio gloſe vginis q̄
lit̄ fc̄a ſit ex q̄dam libro
apocrifo q̄ Johi euāge
liſt. aſſcribit̄ edocet̄. apo
ſtolis nāq̄z ob pdicatiōis grāꝫ di
uerſas mūdi ſubeuntibꝰ regiones.
virgo beata in domo iuxta montē
ſyon poſita dicit̄ remāſiſſe Omiaq̄z
loca filij ſui. ſ. locū baptiſmi. ieiunij
paſſionis ⁊c quoad vixit deuotiōe
ſedula viſitabat Et ſm ꝙ ait Epy
phanius. xxiiij. annis poſt aſcenſio
nem filij ſui ſuperuixit. Refert q̄q̄z
ꝙ beata virgo quādo xp̄m conce
pit erat annoꝝ. xiiij. et in. xv. ipſum

pepit ⁊ manſit cum eo annis xxxiiij
⁊ poſt mortem chriſti ſupuixit ānis
xxiiij. Et ſm̄ hoc qñ obijt erat āno
rum. lxxij. Probabili⁹ tñ videt̄ qđ
alibi legitur vt. xiij. annis filio ſuper
uixit ⁊ ſic ſexagenaria ſit aſſumpta
Cum apl̄i totidem annis p̄dicaue
runt in iudea et circa ptes illas ſic
eccl̄iaſtica tradit hiſtoria. Die ergo
quadam dum in filij deſideriū cor
virginis vehementer accenditur.
eſtuans anim⁹ ꝯmouet̄ ⁊ inexterio
rem lacrimarum abundanciā exci
tatur Cumqꝫ ad tempus ſubtracti
filij equanimiter ñ ferret ſubtracta
ſolacia ecce angelus cum multo lu
mine eidem aſtitit ⁊ reuerenter vt
pote ſui matrem dñi ſalutauit. Aue
inquit benedicta ſuſcipiens benedi
ctionem illius q̄ mādauit ſalutē ia
cob. Ecce āt ramū palme ad te do
minā de paradiſo attuli quē añ fere
trum deportari iubebis cū die ter
cia de corpe aſſumeris. Nā fili⁹ tu⁹
te matrē reuerendā expectat. Cui
maria rñdit. Si inueni gratiā in o
culis tuis. obſecro vt nomen tuum
mihi reuelare digneris. Sꝫ hoc pe
to inſtantius vt filij et fratres mei
apoſtoli ad me pariter cōgregent̄
vt eos anteqꝫ moriar corporalibus
oculis videam et ab eis ſepeliri va
leam ⁊ ipis pñtibus ſpm̄ deo red
dam. Hoc iterum peto ⁊ obſecro
vt anima mea de corpe exiens nul
lum ſpm̄ teterrimum videat. nulla
qꝫ mihi ſathane poteſtas occurrat
Cui angelus. Cur ſcire deſideras
nomē meū domina qđ āmirabile
eſt et magnum? Ecce autē omnes

ad te hodie ꝯgregabunt̄ apoſtoli
qui nobiles tibi exhibebūt exequi
as funeris ⁊ in eoꝝ ꝯſpc̄u ſpm̄ exa
labis. Nā qui olim ꝓphetam de iu
dea in babilonē in crine attulit ſub
ito ipe ꝓculdubio ad te apl̄os ad
ducē poterit i momēto. Malignos
aūt ſpūs videre cur metuis cū ca
put eius oīno ꝯtriueris ⁊ ſpoliaue
ris ipm̄ ſue imperio ptātis. Fiat tñ
volūtas tua vt ipos non videas.
His dictis āgel⁹ cū multo lumine
celos aſcēdit. Palma āt illa nimia
claritate ſplendebat ⁊ erat q̄dā v
ge viriditate cōſimilis ſed folia ei⁹
vt ſtella matutina fulgebāt. Factū
eſt āt dū iohēs in epheſo p̄dicaret
celum repente intonuit ⁊ nubes cā
dida ipm̄ ſuſtulit ac raptum ante
marie ianuā collocauit. Percuciēs
qꝫ oſtiū interius introiuit et reuerē
ter ꝟginē virgo ſalutauit. Quē fe
lix maria aſpiciens vehemēter ob
ſtupuit ⁊ pre gaudio lacrimas ꝯti
nere nequiuit. Dixit qꝫ Fili iohēs
memor eſto verboꝝ magiſtri tui q̄
b⁹ me tibi in matrē ⁊ te m̄ in filiū ꝯ
mēdauit. Ecce a dño euocata debi
tū humane ꝯditiōis exſoluo ⁊ cor
p⁹ meū tibi cura ſolicita recōmen
do. Audiui eni iudeos ꝯſiliū iniſſe
dicētes. Expectem⁹ viri fr̄es q̄ad
uſqꝫ illa q̄ ihꝫ portauit ſubeat mor
tē ⁊ corp⁹ ei⁹ ꝯtinuo rapiem⁹ ac ſic
ctū ignib⁹ ꝯburem⁹. Tu ergo hanc
palmā deferri facies añ feretꝝ cū
corp⁹ meū duxerit. ad ſepulchrum.
Dixit qꝫ iohēs. O vtinā h̄ eēnt a
poſtoli omnes fr̄es mei vt decen
ter tibi parat̄ poſſemus exequias

ac exſolue laudes dignas Hec illo
dicente omnes apoſtoli de locis in
quib' predicabāt a nubib' rapiun
tur et añ marie hoſtiū collocantur
Qui videtes ſeſe ibidē inſimul con
gregatos mirabant dicetes. Que
nam cauſa eſt ꝓpter quā nos dñs
inſimul ɔgregauit? Johānes ergo
ad eos exijt et dñaz de corpe receſ
ſurā predixit et addidit dicens Vi
dete fres ne cū obierit aliquis eaz
defleat. ne hoc videns populus cō
turbet et dicat Ecce iſti qñ timēt
mortem qui tamē alijs predicāt re
ſurrectionē Dyoniſius pauli apoſ
toli diſcipulus in libro de diuinis
noibus hoc idē aſſerit. apoſtolos
ſcȝ in dormitōne virginis ɔueniſſe
et ſe ſibi interfuiſſe ac vnūqꝫ in lau
dē xpi et virginis ſmonem feciſſe.
Ait eni ſic loquēs ad thimotheum
Nos vt noſti et ipe et multi ſācto
rum nroꝝ fratrū cū ɔueniſſem' ad
viſionez corpis vite pncipis et qd
deū ſuſcepit Aderat aūt ⁊ frat dei
Jacob' et petrus ſūma et pudctiſ
ſima theologoꝝ ſūmitas. Poſtea
viſum eſt poſt viſionez vt vniuerſe
ierarchie laudauert ⁊ ſic vnuſqſqꝫ
erat ſufficiens infinite ꝟtutis boni
tatem thearchite infirmitatis. Hec
dyo. Cū aūt beata maria omnes
apſos ɔgregatos vidiſſz dñm bñ
dixit et in medio eoꝝ ardētib' lam
padib' et lucernis ɔſedit Circa ve
ro horā noctis tertiaz xpus adue
nit cū angeloꝝ ordib' pṫarcharū
cetib' martiꝝ agmib' ɔfeſſoꝝ acie
ꝟginū choris et añ thoꝝ virginis
acies ordinant ⁊ dulcia cātica fre
quētant Quales aūt exequie ibidē
celebrate ſūt. ex predicto libello qui
iohāni aſſcribit edocet Nā pᵒ ipē
iheſus inchoauit et dixit Veni ele
cta mea et ponā te in thronū meuz
qꝛ ɔcupiui ſpeciē tuā Et illa Para
tū dñe cor meū paratū cor meum.
Tunc omnes qui cū iheſu venerāt
dulciter intonāt dicentes. Hec eſt
que neſciuit thoꝝ in delictis habe
bit fructū in reſpectione aiaꝝ ſane
taꝝ Ipſa aūt de ſemetipſa cecinit
dicens Beatā me dicent omēs ge
nerationes Quia fecit m magna q
potens eſt et ſanctum nomen eius
Tunc cantor cantoꝝ omnib' excel
lētius intonauit. Veni de libano
ſponſa veni de libano veni corona
beris Et illa Ecce venio. qꝛ in capi
te libri ſcptum eſt de me vt facerez
volūtatē tuā deus Quia exultauit
ſpūs me' in te do ſalutari meo Sic
qꝫ marie aia de corpe egredit et in
vlnas filij aduolauit Fuitqꝫ taz a
dolore carnis extranea qꝫ a corru
ptiōe extiterat aliena Dixitqꝫ apo
ſtolis domin' Corp' ꝟginis mrís
mee in vallē ioſaphat deferte et in
monumento nouo qd ibidē inueni
etis recōdite ⁊ me ibidē triduo do
nec ad vos redeā expectate Stati
qꝫ circūdederūt eā flores roſaꝝ ro
ſei. ſ. cet' martiꝝ et lilia ɔualliū ag
mina. ſ. angeloꝝ ɔfeſſoꝝ et ꝟginū
Poſt eā apſi clamitāt dicētes Vir
go prudētiſſima quo progrederis
Eſto nři memor o domina. Tunc
ad cōcentū aſcendentiū. cetus qui
remanſerāt admirati concito obui
am pceſſerunt Videnteſqꝫ regē ſu

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

um femine animam in vlnis ap̄lis
baiulantem. illāqꝫ ſupꝫ illū̃ innixam
obſtupefacti clamare ceperū̃t dicē/
tes Que eſt iſta que aſcendit de de
ſerto delicijs affluens innixa ſuper
dilectum ſuū̃? Quibus comitantes
dixerunt Iſta eſt ſpecioſa inter fili/
as iheruſalem ſicut vidiſtis eā ple/
nam caritate et dilectione Sicqꝫ in
celum gaudens ſuſcipitur et a dex/
tr̄l. filij ī throno glorie collocatur.
Apoſtoli autem viderunt eius ani
maꝫ tāti eſſe cādoris vt nulla mor
taliū̃ lingua poſſet effari Tres au/
tem virgines que ibidem erant. cū̃
corpus eius lauandi gratia expo/
liaſſent. tāta ſtatim corpus clarita
tate reſplenduit vt tangi quidem
ad lauandum poſſꝫ. videri aū̃t nō
Tādiu āt lux illa ibidē reſplenduit
donec corpus eius a virginibꝰ lo/
tuꝫ fuit Apoſtoli aū̃t corpus eius
reuerenter ceperunt ⁊ ſuper feretꝝ
poſuerū̃t Dixitqꝫ iohannes petro
Hanc palmaꝫ ante feretrum petre
portabis. qꝛ dn̄s nobis te p̄tulit ⁊
ſuarum ouium paſtorem et princi/
pem ordinauit. Cui petrus. Hanc
potius portare te ꝯuenit. qꝛ virgo
a dn̄o es electus. et dignū̃ ē vt pal
maꝫ virginis virgo ferat Tu inſu/
per ſuper pectus dn̄i recū̃bere me/
ruiſti. et exinde ſapientie ac gratie
plus ceteris fluenta potaſti. Et iu/
ſtum videt̄ vt qui a filio plus rece/
piſti muneris etiam impendat vir/
gini plus honoris Tu ergo porta
re debes hanc palmaꝫ luminis ad
exequias ſanctitatis. qui potatꝰ es
poculo lucis de fonte perpetue cla

ritatis Ego aū̃t portabo cum fere
tro ſanctū̃ corpus Ceteri aū̃t apo
ſtoli fratres noſtri circū̃dantes fe/
retrū̃ referēt laudes deo Paulꝰ au
tem dixit ei Et ego qui minimꝰ om
nium veſtrū̃ ſum portabo tecū̃ Ele
uātes itaqꝫ petrꝰ et paulus feretꝝ
Petrꝰ incepit cātare et dicere. Exi
yſrahel de egipto alleluia. Ceteri
aū̃t apoſtoli cantus dulciter proſe
quū̃tur Dn̄s aū̃t feretrū̃ ⁊ apoſto
los nube ꝓtexit ita ꝙ ipi non vide
bant̄. ſꝫ tm̄ eoꝝ vox audiebat̄ Affu
erunt et angeli cum apoſtolis cōci
nentes ⁊ terram totaꝫ ſonitu mire
ſuauitatis replentes. Excitati oēs
ad taꝫ dulceꝫ melodiā de ciuitate
velocius exeunt. et quidnā hoc ſit
diligenter ſciſcitant̄ Tunc extitit q̄
diceret mariam illaꝫ eſſe quā diſci
puli iheſu efferunt mortuā et circa
illam quā auditis concinunt melo
diam Tunc omnes ad arma ꝯcur
runt et ſe mutuo hortabant̄ dicen/
tes Venite omēs et diſcipulos oc
cidamꝰ et corpus illud quod ſedu
ctorem illū̃ portauit ignibꝰ cōbura
mus. Princeps autem ſacerdotuꝫ
obſtupuit et ira repletus ait. Ecce
tabernaculū̃ illius qui nos et genꝰ
noſtrum ꝯturbauit. qualem gloriā
nū̃c accepit. et hoc dicens manꝰ ad
lectū̃ miſit volens illud euertere ac
ad terrā deducere Tū̃c manꝰ eius
ambe ſubito aruerunt ⁊ lectulo ad
heſerū̃t ita vt ad lectulū̃ manibꝰ pē
deret ⁊ nimio cruciatu vexatus la
mentabilit̄ eiularet. Reliquus aū̃t
populus ab angelis qui erāt in nu
bibus cecitate ꝑcuſſus ē. Pꝛiceps

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

aũt ſacerdotũ clamabat dicẽs Sã
cte petre in hac tribulatõne me nõ
deſpicias ſed pro me obſecro p̃ces
fundas. memor eni eſſe debes qua
liter aliq̃n tibi aſtiti et qualiť de ac
cuſante ancilla oſtiaria te excuſaui
Cui petr⁹ in obſequĳs dñe nr̃e im
peditiſum⁹ et curationi tue modo
intendere nõ valem⁹ Verũtamen
ſi in dñm nr̃m ih̃um et in hanc que
ip̃m portauit credideris ſpo q̄ cõ/
tinuo ſanitatis beneficio potieris.
Qui reſpõdit Credo dñm ih̃m ve
rũ eſſe filiũ dei et hanc ſacratiſſimã
matrẽ eius. Statiq̃ʒ a feretro ma/
nus ei⁹ ſolute ſunt. ʒ tñ in brachĳs
adhuc ariditas remanſerat et do/
lor vehemẽs nõ receſſerat. dixitq̃ʒ
ei petrus Oſculare lectũ ⁊ dic Cre
do in dñm ih̃m quem iſta in vtero
portauit et poſt partũ virgo p̃mã/
ſit Quod cũ feciſſet ꝯtinuo priſtine
reddit⁹ eſt ſanitati Dixitq̃ʒ ei petr⁹
Accipe hanc palmam de manu fra
tris noſtri iohannis et pones eam
ſup̲ populũ excecatũ ⁊ quicũq̃ʒ cre
dere voluerit recipiet viſuʒ. qui au
tẽ credere noluerit videre nõ pote/
rit ineternũ Mariam autez portan
tes apoſtoli in monumento poſue
rant et iuxta illud vt dñs iuſſerat
ꝯſederũt Tertia die veniẽs ih̃s cũ
multitudie ãgeloꝝ ip̃os ſalutauit
dicens Pax vobis Qui reſponde
rũt Gloria tibi deus qui facis mi/
rabilia magna ſolus Et dixit apo
ſtolis dñs Quid gratie ⁊ honoris
vobis videť vt mee nunc conferaʒ
genitrici? Et illi Juſtum videť dñe
ſeruis tuis vt ſicut deuicta morte
regnas in ſecula. ſic tue reſuſcites
matris corpuſculũ et a dextris tu/
is colloces in eternũ Quo annuen
te Michael archangelus continuo
affuit et marie animã corã deo pre
ſentauit Tũc ſaluator locut⁹ eſt di
cens Surge ꝓxima mea columba
mea tabernaculũ glorie vaſculum
vite templũ celeſte. vt ſicut p̲ coitũ
labem non ſenſiſti criminis ſic in ſe/
pulcro reſolutionẽ corp̲is minime
patiaris Statiq̃ʒ anima ad marie
acceſſit corpuſculũ et de tumulo ꝓ
dĳt glorioſũ Sicq̃ʒ ad ethereuʒ aſ
ſumiť thalamũ. comitãte ſecũ mul/
titudine angeloꝝ Thomas autez
cũ abeſſet et rediens credere recu/
ſaret. ſubito zonam qua corp⁹ eius
p̃cinctũ fuerat ab aere recepit illeſã
vt vel ſic intelligeret totaliter eã fu
iſſe aſſũptaʒ Hoc aũt totũ qđ pre
dictũ eſt apocrifum eſt De quo ait
ihe͞r. in epiſtola que ad paulã et eu
ſtochiũ eſſe videť Jlle ſane libellus
vere apocrifus ẽ cenſend⁹ niſi quo
ad aliq̃ fide digna que videnť a ſã
ctis approbata que ſũt nouẽ ſcʒ q̄
ꝓmiſſa ſit et exhibita virgini omni
moda ꝯſolatio apoſtoloꝝ omniũ
ꝯgregatio ſine dolore ꝯſũmatio ſe
pulture in valle ioſaphat prepara
ratio exequialis deuotio xp̃i et to/
tius curie celeſtis obuiatio. iudeo/
rũ p̲ſecutio. miraculoꝝ in omni cã
condecente coruſcatio. in anima ſi
mul et corpore aſſũptio Porro mľ
ta alia ſũt ibi poſita poti⁹ ad ſimi/
lationẽ q̃ʒ ad veritatez Ut q̄ tho
mas non affuerit et veniens dubi/
tauerit et his ſimilia que per ſe pa
tent que ſunt relinquenda potius
q̃ʒ aſſerenda Veſtimenta autẽ ip̃i⁹

ãs ipi⁹ ad ꝯſolatiõem fideliū dicū
tur in tumulo remãſiſſe Unde ⁊ đ
q̃dã ꝑte iparum veſtiū tale miracu
lum ꝯtigiſſe narrat̃ ¶ Cū dux nor
mãnoꝝ vrbeꝫ carnotenſiū obſediſ
ſet. ep̄s illi⁹ vrbis tunicã btē marie
q̃ ibidē ſeruabat̃ moē vexilli haſte
impoſuit ⁊ ſubſequēte populo ſecu
rus ad hoſtes exiuit Statim qꝫ ō/
nis hoſtilis exercitus amēcia et ce
citate ꝑcuſſ⁹ eſt. ſtabat qꝫ tot⁹ cor/
pore tremul⁹ ⁊ tot⁹ aīo ſtupefact⁹
Qđ illi de ciuitate cernentes dino
iudicio ſuꝑaddūt ⁊ atrocit̃ hoſtes
cedunt Qđ beate marie plurimuꝫ
diſplicuiſſe ꝓbat̃ ex eo ꝙ tunica il
la diſparuit ⁊ viſum ꝯtinuo hoſtl.
recepit. ¶ In reuelatiõib⁹ ſc̃e eliza
beth legit̃ ꝙ dū ipa elizabet q̃daꝫ
vice in ſpū rapta eſſet. vidit in loco
valde remoto quoddā ſepulcrum
multo lumie circūfuſū et q̃ſi ſpeciem
mulieris in eo et circūſtabat multi
tudo maxima angeloꝝ et poſt pu
ſillū in ſepulcro erecta eſt et in ſubli
me cū illa aſtãtium multitudine ele
uata Et ecce in ei⁹ occurſū vir qui
dā de celis ãmirabilis ⁊ glorioſus
aduenit. portãs in dextra vexilluꝫ
crucis et cū eo infinita milia ange/
lorū Sic qꝫ eã alacriter ſuſcipiētes
cū magno ꝯcentu eã i celū reduxe
rūt Poſt modicū tēpus elizabeth
ãgelū cū q̃ ſepe loquebat̃ de ꝑdc̃a
viſione intr̃ogauit Qui rn̄dens ait
Oſtēſum eſt tibi in hac viſione. quō
tam in carne q̃ꝫ in ſpiritu dn̄a nr̄a i
celū aſſumpta eſt Dicit̃ āt in eiſdē
reuelatiõib⁹ ſibi reuelatū eſſe ꝙ p⁹
q̃draginta dies ſui trãſit⁹ a corꝑe

ſit aſſumpta . Nam beata maria ſe
cum colloquēs ait Poſt aſcenſiõeꝫ
domini ãno integro ⁊ tot dieb⁹ q̊t
ſūt a die aſcēſiõis vſqꝫ ad dieꝫ mee
aſſumptiõis ſuꝑuixi Oēs autē apl̄i
mee dormitioni affuerūt ⁊ corpus
meū reuerenter ſepulture dederūt
Sꝫ. xl. die poſtmodū reſurrexi Cū
āt elizabeth eaꝫ interrogaret vtꝝ
hoc manifeſtare vel celare deberet
dixit. nec carnalib⁹ et incredulis r̃
uelanda. nec deuotis ⁊ fidelib⁹ ab
ſcondenda ¶ Notandum eſt ergo
ꝙ virgo maria aſſumpta ⁊ exalta
ta eſt integraliter ⁊ honorabilite
letanter et excellenter. Aſſūpta ē ei
ītegre in anima ⁊ corꝑe. ſic pie cre
dit eccleſia Qđ quidē multi ſcõꝝ
nō ſolū aſſerūt. ſed etiā hoc ꝓbare
aptis rõib⁹ moliunt̃ Bernardi eni
ratio eſt. Qm̄ ſanctoꝝ corꝑa deus
precioſa ſublimium vtputa petri ⁊
iacobi taꝫ glorioſe venerabilia tra
didit ⁊ honore tã mirifico ſublima
uit vt ⁊ ipis deputet̃ loc⁹ eoꝝ vene
ratiõi ꝯgru⁹ ⁊ ad ipa mūd⁹ ꝯꝑeret
vniuerſ⁹ . Si ergo marie corꝑ⁹ ſuꝑ
ẗrã eſſe dicat̃ cuꝫ nec deuota freꝙ
ter viſitatiõe fideliū nec eidē locus
deputet̃ honoris nimiū videbit̃ cri
ſt⁹ honorē materni corꝑis ꝯtēpſiſ/
ſe cū tamē ſuꝑ ẗraꝫ alioꝝ ſcoꝝ cor
pora ſic honoret Ihero. etiaꝫ dicit
ꝙ. xviij. kl̄. ſeptēbris maria celos
aſcendit Qđ vero dicit de corꝑali
marie aſſumptione eccleſiam poti⁹
eligere pie dubitare q̃ꝫ aliq̇d teme
re diffinire ⁊ ſequētibus credendū
eſſe ſic ꝓbat Si non deſunt qui di
cant in his qui cum xp̄o ſurrexerūt

ꝑpetuā reſurrectiōez iam eſſe ꝯple
tā necnō credāt cuſtodez virginis
iohēm in glorificata carne gaudē
cū xp̄o nec nos de beata maria fa
ctum abnuim⁹ Cur id non magis
credendū eſt de matre ſaluatoris
Qui eni dixit Honora patrē tuum
⁊ matrē tuā. Et nō veni legē ſolue
re ſꝫ ad implere. ꝓfecto matrē ſuaz
ſuꝑ oēs honorauit. Aug⁹ āt nō ſo
lum hoc affirmat ſed etiā trib⁹ rati
onib⁹ hoc ꝓbat Et p̄ma quidē eſt
carnis xp̄i et virginis vnitas. Ait
eni ſic Putredo nāqꝫ ⁊ vermis hu
mane ē obprobriū ꝯditiōis. a quo
obprobrio cuz ih̄s alien⁹ ſit marie
natura excipit̄ quā ih̄s de ea aſſū/
pſiſſe ꝓbat̄ Secūda xᷓo eſt corꝑis
eius dignitas Unde ait Tronum
dei thalamū dn̄i celi. tabernaculuz
xp̄i dignū eſt ibi eſſe vbi ip̄e eſt Tā
p̄cioſū theſaurū digni⁹ eſt celo ſuua
ri q̄ꝫ terra Tercia eſt xᷓginalis car/
nis perfecta integritas Ait eni ſic.
Letare maria letitia inenarrabili i
corꝑe ⁊ anima. in ꝓprio filio ꝑ ꝓpri
um filiū. nec ſequi debet corruptio/
nis erumna quā nulla ſecuta eſt tā
tum filiū pariēdo integritatis cor
ruptio. vt ſit ſemꝑ incorrupta quā
tāta ꝑfudit gr̄a Sit ītegra viuēs
q̄ oīz integrā ꝑfectāqꝫ genuit vitā
Sit cum illo quē in ſuo geſſit vtēo
Sit apud illum illa q̄ genuit. fouit
⁊ aluit illum Maria dei genitrix. ꝺi
miniſtratrix et ſuuitrix. de q̄ q̄ꝛ ſenti
re aliter nō audꝺo. aliter nō p̄ſumo
Ad hoc facit qꝺ ille verſificator e/
grei⁹ ait Trāſit ad ethera xᷓgo pu
erpera xᷓgula yſſe Nō ſine corꝑoē
ſed ſine tꝑe tendit ad eſſe Scꝺo

aſſumpta eſt letanter De hoc dicit
gerard⁹ ep̄s ⁊ martir in ſuis ome/
liis Hodie beatā xᷓginez celi ſuſce
perūt letando angeli gaudēdo ar
changeli iubilādo troni exultādo
dn̄atiōes pſallēdo. p̄ncipat⁹ armo
niſando. poteſtates cithariſando
cherubin ⁊ ſeraphin ymniſādo at
que ad ſuperne diuine maieſtatis
gloriam adducendo Tercio aſſum
pta eſt honorabiliter q̄ꝛ ip̄e ih̄s et
totus milicie celeſtis exercit⁹ eidez
obuiā venit Un̄ iheronim⁹ Quis
illud cogitare ſufficiat q̄ꝫ gl'ioſe ho
die regina mundi ꝓceſſit: Quāto
deuotiōis affectu tota in ei⁹ occur/
ſum celeſtiū legionū ꝓdierit multi
tudo Quātis ad tronū canticis ſit
ꝺducta! Quā placito vultu! Quā
ſerena facie! Quā diuinis āplexib⁹
a filio ſit ſuſcepta ⁊ ſuꝑ oēm crea/
turā exaltata! Idez. hodierna die
credendū eſt miliciaz celoꝝ feſtiue
genitrici dei obuiā aduenīſſe. eam
qꝫ ingenti lumine circūfulſiſſe ⁊ vſꝫ
ad dei tronū cū laudib⁹ et canticis
ſp̄ūalib⁹ ꝑduxiſſe Celeſtē q̄ꝫ milici
az iheruſalē tūc ineffabili leticia ex
ultaſſe ⁊ iocūdatā ineffabili carita
te ⁊ oī gratulatiōe iubilaſſe. Quo
niā feſtiuitas que hodie nobis re/
uoluitur annua. illis omnib⁹ eſt fa
cta ꝯtinua. Credit̄ quoqꝫ ꝙ ip̄e ſal
uator ꝑ ſe totus feſtiu⁹ occurrit ⁊
cū gaudio eā ſecū in throno collo
cauerit Alias quomodo impleſſet
quod in lege ip̄e mandauit Hono
ra patrem tuum ⁊ matrem tuam.
Hec Hieronimus Quarto aſſū
pta eſt excellenter Hieronim⁹ Hec
eſt dies in qua vſqꝫ ad throni celſi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tudinē intemerata mater et virgo
proceſſit. atqꝫ i regni ſolio ſublima/
ta pꝰ chriſtū glorioſa reſedit. Qua
liter autē in celeſti gloria ſublima
ta ſit oſtendit beatꝰ Gerhardꝰ epi
ſcopus in omelijs ſuis dicens. So
lus dominus Jeſus chriſtꝰ pt hāc
magnificare quemadmodum fecit
vt ab ipſa maieſtate laudem conti/
nue accipiat et honorem. angelicis
ſtipata choris. Archangelicis val/
lata turmis. thronorum hincinde poſ
ſeſſa iubilationibus. dominationū
circumcincta tripudio. principatuū
circumſepta obſequijs. poteſtatū
amplexata plauſibus. virtutum gi
rata honoribus. cherubin circūſtā
ciata ymnificationibꝰ. ſeraphin vn
diqꝫ poſſeſſa ineffabilibus cantati
onibus. Ipſa quoqꝫ ineffabiliſſima
trinitas perenni tripudio ſibi applau/
dit atqꝫ ſua gratia in ea tota redū
dante omnes eidē attendere facit.
Apoſtolorum ſplendidiſſimꝰ ordo
ineffabili laude illam attollit. Mar/
tirum multitudo omnino de ſuppli/
cat. dn̄e tāte ꝯfeſſorum exercitꝰ innu
merabilis cōtinuū ſibi reſonat can
ticum. virginum candidiſſima con/
cio iugem chorēā ad ſuā celebrat
gloriam. Inuite etiam infernus ſibi
vlulat. et procaciſſimi demones cō
clamāt. ¶ Quidā clericꝰ ꝟgini Ma
rie deuotus ꝯtra dolorē q̄nqꝫ vul/
nerū chriſti eā q̊tidie p hec ꝟba q̄ſi
ꝯſolari ſtudebat. v. Gaude dei ge
nitrix virgo immaculata. gaude q̄
ab angelo gaudiū ſuſcepiſti. Gau
de q̄ ꝯcepiſti gaude q̄ genuiſti eter
ni luminis claritatem. Gaude mater
Gaude ſācta dei genitrix virgo. tu

ſola mater innupta Te laudat oīs
factura. genitrix lucis. ſis pro nob̄
queſumꝰ perpetua interuētrix. Hic
cum nimio languore correptus ad
extrema veniſſet pauore pertubari
cepit Cui virgo appens dixit Cur
fili tanto timore trepidas. qui toti/
ens mihi nunciaſti ! Gaude etiā tu
et vt eternaliter gaudeas veni me/
cum ¶ Erat quidam monachꝰ val
de lubricus ſed in beatam Mariā
valde deuotus. quadam nocte ad
ſcelus aſſuetum pergens coram al
tari tranſiens beatam virginem ſa
lutauit. et ſic de eccleſia exiens dū
quendam fluuium vellet tranſire in
aquam decidens expirauit. Cuius
animam cum demones rapuiſſent
affuerunt angeli vt eam liberarent
Quibus demones dixerunt. vt qd
huc aduenistis ! Nihil i hac aīa ha
betis Statim qꝫ beata Maria affu
it. et cur eius animam rapere preſū
pſerant. increpauit Illi aūt dixerūt
qꝛ eū finiſſe vitā in malis operibꝰ
inuenerūt. At illa Falſa ſunt q̄ pro
fertis Scio enim ꝙ aliquo pergēs
me primo ſalutabat. ꝛ rediens ſimi
liter faciebat Et ſi dicitis vob̄ vim
fieri ponamus hoc in iudicio ſūmi
regis. Cumqꝫ de hoc coram dn̄o diſ/
putarēt. placuit ei vt aīa ad corpꝰ
rediret et de ſuis actibꝰ penitēt. In
terea fr̄es videntes matutinas diſ
ferri ſacriſtā querūt ꝛ vſqꝫ ad fluui
um ꝑgētes ſūmerſū in aqua reppe/
rerunt Cumqꝫ extracto corꝑe ſecū
qd factū fuerat mirarent. ille repen
te ad vitā redijt. ꝛ rē geſtā referēs
vitā in bonis oꝑibꝰ ꝯſūmauit. Mi
les qdā potēs valde ac diues dū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

oīa bona ſua indiſcreta liberalita/
te diſp̲geret ad tantā deuenit in o
piam vt q̇ ꝯſueuerat magna tribu
ere iam incip̲et minimis indigere.
Habebat āt vxorē pudiciſſimaꝫ ⁊
beate marie deuotā. Appropinquā
te āt quadā ſolēnitate in q̄ p̄dictuſ
miles multa donaria ꝯſueuerat e/
largiri. cū iam quid tribueret non
haberet. nimia ꝯfuſione et verecun
dia duct⁹ quouſq̨ p̄dicta ſolēnitaſ
trāſiſſet deſertū locū meroris ami/
cuꝫ petijt vt fortune ſue incōmoda
plāgeret ⁊ verecūdiaꝫ euitaret Et
ecce ſubito q̇dā equ⁹ valde terribi
lis terribilioreꝫ habēs aſſeſſorē ad
eū acceſſit Cui⁹ aſſeſſorē alloq̇tur ⁊
ille cām tante ſue triſticie ſciſcitatur
Cui cū oīa q̄ ſibi ꝯtigerant p̲ ordi
nē enarraſſet ille ait Si mihi in mo
dico obtemperare volueris magi.
q̄ꝫ antea gloria ⁊ diuicijs abunda
bis Spondet ille p̄ncipi tenebrarū
ſe q̇cquid iuſſerit libenter facturuꝫ
dūmō ip̄e ſibi impleat qd̄ ꝓmittit
Et ille Ecce perges in domū tuaꝫ
in tali loco requiēs ⁊ ibidē tot au/
ri ⁊ argenti pondera et tot lapidſ
precioſos inuenies Mihi āt hoc fa
cias vt tali die vxorē tuam huc ad
me adducas Sub tali ꝓmiſſiōe mi
les domū reuertit̄ ⁊ i loco de quo
ſibi dixerat querens oīa reꝑperit q̄
predixit Que iueniēs. mox emit pa
lacia. largit̄ dona. redimit feudos
cōp̲at ſeruos. Appropinquāte ꝰo
die ſtatuta vxorē ſuā vocauit ⁊ di
xit Equū aſcende qꝛ aliquo lōgi⁹
mecū p̲gere te oportet. At illa tre
mens et pauens viri impio ꝯtradi
cere nō preſumēs beate marie ſe d

deuote ꝯmendauit et poſt virū abire
cepit Cū āt longius ꝓceſſiſſent et
in via quādā eccleſiā inueniſſent. il
la de equo deſcendēs eccleſiā itra
uit viro exterius expectāte Dū ꝰo
beate marie ſe deuote ꝯmendaret
illa ſubito obdormiuit ⁊ virgo glo
rioſa. predicte matrone habitu ⁊ q̄
litate per oīa ſiīs de altari ꝓceſſit
⁊ foras exienſ equū aſcēdit matro
na illa in eccleſia r̄manente Vir āt
ſuā vxorē eē arbitrat⁹ eſt Cū autē
ad locū ſtatutum veniſſent. ecce p̄n
ceps tenebrarū cū ip̄etu nimio ve/
niebat ⁊ ad locū feſtinabat Sꝫ cū
appropinquaſſet. ſtatiꝫ ille infremu
it et tremēs ac pauens accedere n̄
preſūpſit dixit qꝫ militi Infideliſſie
homini cur mihi taliter illuſiſti ⁊ ꝓ
tantis beneficijs mihi talia contuli
ſti? Ego enim tibi dixerā vt ad me
adduceres tuam coniugeꝫ ⁊ tu mi
hi adduxiſti domini genitricē. Vo
lebam vxorem tuaꝫ et adduxiſti m̄
mariam. Nam cum vxor tua mihi
multas inferat iniurias de ea vole
bam expetere vltiōem Et tu ad me
iſtam adduxiſti vt me torqueat ⁊ i
infernū mittat? Audiēs hec vir ve
hementer ſtupebat et pre timore et
ammiratiōe nimia loqui non pote
rat Beata āt maria dixit Qua te
meritate neq̄ꝫ ſpūs deuōte mee no
cere preſūpſiſti? Non hoc tibi ipu/
ne cedet et nūc te hac plector ſentē
tia vt in infernū deſcēdas ⁊ alicuī
me cum deuotione inuocanti noce
re de cetero non preſumas Ille āt
cuꝫ multo eiulatu receſſit et vir de
equo exiliens ſe ad eius pedes ꝓ
ſtrauit Quem virgo increpans ad

ſuaȝ vxorē q̄ adhuc in eccleſia dor
miebat iubet redire et omnes diui
tias demonis abijcere. Rediens
ergo cum adhuc vxorem ſuaȝ dor
mientem inueniret. eam excitauit ⁊
ſibi que acciderāt enarrauit. Cum
autem domum rediſſent et omnes
demonis diuitias abieciſſent. i lau
de virginis deuotiſſime permanſe
runt. et multas poſtmodum diuiti
as ipā largiente virgine receperūt
Ad iuditium dei quidam in viſi
one rapitur. qui peccatoꝝ ſarcina
grauabat̄. Et ecce ſathan affuit et
dixit Nihil in huius hominis ani
ma habetis proprij ſed mei potius
extat dominij habeo enim publi/
cū inſtrumētū Cui dixit dn̄s. Ubi
ē tuū inſtr̄m At ille Inſtrumētū ha
beo quod ore proprio dictaſti et ꝑ
petuo duraturū ſanxiſti. dixiſti eni
Quacunqȝ hora de fructu huius li
gni comederitis morte moriemini.
Cum igit̄ iſte ſit de ꝓgenie illorū q̄
vetitū comederunt cibū. iure inſtru
menti publici mecū i iudicio debet
mori Dixit autē dominus Permit
tatur homo ꝓ ſe loqui. Ille auteȝ
ommutuit Dixit iteꝝ demon Me᷒
eſt preſcriptione q̄ꝛ cū iam triginta
annis poſſedi et mihi tanq̄ȝ ſeruus
ꝓprius obediuit. Et ad hoc iteꝝ il
le ommutuit. Demō iteꝝ dixit Me᷒
eſt etiā. q̄ꝛ etſi aliqua bona fecerit
eius mala icomparabiliter vincūt
bona Dominus autē nolēs cōtra
eum cito ꝓferre ſētentiā. eidē octo
dierum terminum conceſſit vt octa
uo die corā ſe cōpareret. et de his
omnibus rationē redderet. Cū er/
go a facie domi tremēs ac merens
abiret quidā ei obuiauit ⁊ cauſam
tante triſticie requiſiuit. Cui cū ille
omnia per ordinem retuliſſet. Ait
Ne timeas ne formides. quia de ꝓ
mo viriliter te iuuabo Cuȝ autem
ab eo interrogaretur quo nomine
vocaretur ait. Ueritas eſt nomen
meum. Inuenitqȝ ſecundū qui pro
miſit eum iuuare efficaciter de ſecū
do Interrogatus auteȝ quo noīe
vocaretur. reſpōdit Iuſticia vocor
die autē octauo ad iudiciū venit ⁊
demon ei primo obiecit Ad qđ re/
ſpōdens veritas ait duplicē mortē
eſſe nouim᷒. corporis ſcilicet ⁊ gehen
ne. Illud ergo inſtrumētū. qđ ꝓ te
demon allegas nō loquit̄ de mor
te gehenne ſ3 corporis. Quod quidē
ex hoc manifeſtū eſt. quia cū om̄es
illa ſn̄ia includant̄. ſ. ꝙ corpe mori
ant̄ nō tn̄ oēs gehēne ignibus mo
riunt̄. quātū eni ad mortē corporis ē
ſp duratiuū. q̄ntuȝ ꝟo ad mortem
anime ē ꝑ chriſti ſanguineȝ reuoca
tum Tunc demō videns quia in ꝓ
mo ſuccubuit ſecundum ſibi obijce
re cepit. Sed iuſticia affuit et pro
eo taliter reſpondit. Licet eum mul
tis annis ſeruum poſſederis tamē
ratio ſemper contradixit. Semper
enim ratio murmurabat ꝙ taȝ cru
deli domino ſeruiebat. Ad tertium
obiectum neminem habuit adiuto/
reȝ Dixitqȝ dn̄o Afferat̄ ſtatera ⁊
bona ⁊ mala oīa pōderent̄. Ueri
tas āt et iuſticia pctōri dixert. Ad
matrē mie. q̄ iux̄ dn̄m ſedet tō mēte
recurre ⁊ eā i tui adiutoriū iuocarē
ſtude. Quod cum ille feciſſet beata
Maria in eius adiutorium venit ⁊
ſuper ſtateraȝ ex illa ꝑte vbi erant

pauca bona manum apposuit Dia
bol⁹ āt ex alia pte trahere conaba
tur Sed mater misericordie pualu
it et peccatorē liberauit Ille igitur
ad ſe rediens in meli⁹ vitā mutauit
Circa ānos dn̄i quīgētesimū vice
ſimū ſeptimū in ciuitate Bituriensi
cū xp̄iani in die paſche cōicarent .
cū pueris xp̄ianoꝝ quidā puer iu/
deorum ad altare pcedens corp⁹
dn̄i cū eiſdē accepit . Reuerſus do/
mū cū a patre vnde veniſſꝫ interro
garet̄ rn̄dit ſe cū puerl. xp̄ianis cuꝫ
quib⁹ ad ſcolas ibat ad eccleſiā iuiſ
ſe. et cum eis ꝯmunicaſſe Tūc pat̄
cius furore replet⁹ puerū apprehē/
dit ꝛ ꝯtinuo in fornacē ardenteꝫ q̄
ibidē erat piecit Statim āt dei ge
nitrix in ſpē imaginis quā ſup alta
re puer viderat eidē affuit. et cuꝫ il
leſū ab igne ſeruauit Mater vo pu
eri mltos xp̄ianoꝝ ꝛ iudeorū ſuis
clamorib⁹ ꝯgregauit Qui vidētes
pueꝝ in fornace nihil leſionis hn̄tē
ipm inde extraxerunt ꝛ quō potuiſ
ſet euadere interrogauert̄. Qui rn̄
dit Illa reuerenda dn̄a que ſup al
tare ſtabat mihi auxilium prebuit
ꝛ omne a me incendiū propulſauit
Tunc xp̄iani intelligētes eē imagi/
nē beate marie. patrē pueri accepe
rūt ꝛ ipm in fornaceꝫ piecerūt qui
ꝯtinuo ꝯbuſt⁹ ꝛ penit⁹ ꝯſūptus eſt
¶ Quidā monachi ante diē iuxta
flumen ſtabāt ꝛ ibidē ſe fabulis et
ocioſis ſermonib⁹ reſoluebāt Et ec
ce audiunt remiges p flumē impe
tu nimio nauigantes Quib⁹ mona
chi dixerunt Qui vos eſtis ? Et illi
Demones ſum⁹ qui aiam Ebroini
prepoſiti dom⁹ regis Francorum
qui a monaſterio ſancti Galli apo
ſtatauit ꝛ ipm in infernū deferim⁹
Quod audientes monachi vehem̄
tiſſime timuerūt. ꝛ fortiter exclama
uerūt Sancta Maria ora pro nob̄
Quib⁹ demōes dixerūt Bene ma
riā inuocaſtis Nos eni diſcerpere
ꝛ ſubmergere volebam⁹ quia vos
diſſolute et extra horaꝫ confabulā
tes inuenim⁹ Tūc monachi redeūt
ad cenobiū. et demōes ꝑperāt ad i
fernū Quedā mulier ſibi a demōe
in forma hominis viſibiliter appa/
rente multas moleſtias ſuſtinebat
Multa qꝫ remedia nunc aque bn̄di
cte aſpſiōem nūc hoc nūc illud ad/
hibebat remediuꝫ . ſed nec ille ceſſa
bat Quidā vir ſanct⁹ ꝯſuluit ſibi vt
cū ad eā accederet. illa eleuatl. ma
nib⁹ ſc̄a maria adiuua me ꝓtin⁹ ex
clamaret Qd̄ cum illa feciſſet. dya
bol⁹ quaſi lapide pcuſſus territus
fugit ſtetit ꝛ poſtmodū dixit Mal⁹
diabol⁹ intret in buccā illi⁹ q̄ te iſtd̄
docuit et ſtatim euanuit. nec ad eā
poſtmodū acceſſit. Notādū ꝙ qd̄
daꝫ miraculū virginis eſt in fine le
gende ſancti ypoliti qꝛ in eo de ip
ſo ſc̄o ypolito agit̄ in pte.

¶ De nomine

BErnard⁹ dicit̄ a ber' qd̄ eſt
puteus vel fons ꝛ nardus
q̄ vt dicit gloſa ſup cāticis
eſt herba hūilis et calide nature et
odorifera Fuit eni calid⁹ inuerueti
amore. hūilis in ꝯuerſatiōe fons i
doctrine emanatiōe. et putc⁹ in ſcie
pfūditate ꝛ odorifer⁹ in fame ſua
uitate Ei⁹ vitā abbas guilhelmus
ſc̄i theoderici ꝛ ſoci⁹ bti bernardi ꝛ
hernald⁹ abbas boneuall' ſcpſert.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf